

KOSMICKÉ ROZHLEDY

VĚSTNÍK ČESKÉ ASTRONOMICKÉ SPOLEČNOSTI

Číslo 2/2008
Ročník 46

www.astro.cz

Obsah

Praktikum pro pozorovatele proměnných hvězd ...	3
50 let Astronomické expedice v Úpici	4
ČAS udělila cenu Zdeňka Kvíze	4
Astrofotografem roku 2007 vyhlášen M. Myslivec ...	6
Výročí úmrtí Karla Anděla	6
Krátké zprávy	8
Pozvánky	10
Z Výkonného výboru ČAS	12

V měsících květnu, červnu a červenci 2008 oslaví významná životní jubilea tyto členové

ČAS:

50 let	Naděžda Bonaventurová, Praha Ing. Milan Kment, Česká Třebová
55 let	Bc. Zdeněk Tarant, Most
60 let	Ing. Vojtěch Miler, Chropyně Ing. Josef Boldiš, Brno
65 let	Petr Sádlo, Praha
76 let	Jan Brchel, Ústí nad Labem Mgr. Bohumír Šípek, Litvínov
79 let	prof. Ing. Milan Burša, DrSc., Praha
81 let	Vlasta Letfusová, Ondřejov Ladislav Schmied, Kunžak
82 let	Ing. Čestmír Barta CSc. sen., Praha Ing. Jiří Rada, Praha
84 let	doc. MUDr. Emil Heintl, CSc., Praha Ing. Miroslav Procházka, Praha
85 let	Ing. Bohumil Maleček, CSc., Plzeň
89 let	doc. RNDr. Luboš Perek, DrSc., Praha
102 let	prof. Ing. Emil Škrabal, DrSc. h.c., Brno

Česká astronomická společnost přeje jubilantům vše nejlepší!

Na obálce: Předsedkyně České astronomické společnosti RNDr. Eva Marková, CSc., předává cenu Z. Kvíze Bc. Luboši Brátovi (Praha – Kolovraty, duben 2008).

KOSMICKÉ ROZHLEDY

Věstník České
astronomické společnosti

Ročník 46

Číslo 2/2008

Vydává

Česká astronomická
společnost
IČO 00444537

Redakční rada

Pavel Suchan
Eva Marková
Lenka Soumarová
Tomáš Bezouška
Lumír Honzík

Adresa redakce

Kosmické rozhledy
Sekretariát ČAS
Astronomický ústav AV ČR
Boční II / 1401
141 31 Praha 4

e-mail: kr@astro.cz

**Grafická úprava
a jazykové korektury**
redakce Astropisu

Tisk

Grafotechna, Praha 5

Distribuce

Adlex systém

**Evidenční číslo
periodického tisku**
MK ČR E 12512

ISSN 0231-8156

Praktikum pro pozorovatele proměnných hvězd 2008

2. až 9. srpna 2008 – Pec pod Sněžkou

Sekce pozorovatelů proměnných hvězd ČAS pořádá další ročník letního pozorovacího praktika pro pozorovatele proměnných hvězd. Praktikum bude zaměřeno na pozorování proměnných hvězd, a to *vizuálně* i s *CCD technikou*. Účastníci budou seznámeni s oběma metodami, a to komplexně především s důrazem na korektní postupy v práci s CCD technikou.

Pro velký zájem byla rozšířena kapacita možného počtu osob na **29** a ubytování účastníků bude ve dvou sousedních horských chatách (Alena a Eliška). Je možné tedy přijet i s doprovodem (rodinou) a spojit praktikum s rodinnou dovolenou v Krkonoších.

Pozorování

Bude probíhat na soukromé hvězdárně L. Bráta – ALTAN.Observatory. Kromě tamního vybavení (robotická montáž EQ-6 PRO SkyScan + RL Vixen VMC200L + CCD kamera SBIG ST-8) je možné (a vítané), aby si účastníci přivezli své dalekohledy a/nebo CCD kamery. V minulém ročníku se velmi osvědčilo, když se pozorovatelé školili přímo na svém vybavení, které pak používali i doma/na své hvězdárně.

Doprava

Do Pece pod Sněžkou nejedí vlak. Je možné dorazit autem či autobusem (zajistíme odvoz z autobusového nádraží na chatu). Parkování je možné zdarma na privátním parkovišti.

Stravování

Stravovat se budou účastníci praktika individuálně. Na chatě je vybavená kuchyň, kde je možné si vařit. Nedaleko (do 500 m) je mnoho restaurací. Po dohodě je možné objednat hotová jídla na oběd či večeři.

Cena

Pobyt si účastníci hradí a to ve výši **1.400,- Kč** (studenti) respektive **1.533,- Kč** (dospělí, pracující). V ceně je zahrnuto ubytování a u pracujících i rekreační poplatek pro ubytované v Peci pod Sněžkou (studenti jej neplatí). Lůžkoviny jsou v ceně. Děti mají slevy – konkrétní info obdržíte při přihlášení.

Přihlášky

Své přihlášky na praktikum zasílejte na adresu brat@pod.snezkou.cz k rukám L. Bráta. Připojte kontaktní informace na sebe, v kolika osobách se dostavíte, zda přivezete nějaké vybavení, informaci o tom, zda jste pozorovatel začátečník či zkušený a případné další požadavky, co byste se na praktiku rádi naučili. Přihláška je vázána na úhradu **zálohy 50% z ceny pobytu** předem.

Kontaktní osoba: Bc. Luboš Brát, Velká Úpa 193, 542 21 Pec pod Sněžkou, e-mail: brat@pod.snezkou.cz, tel.: +420 776 323 365.

Více informací viz <http://var.astro.cz>.

Loňské praktikum na soukromé hvězdárně Luboš Bráta ALTAN.Observatory v Peci pod Sněžkou.

Setkání všech expedičních u příležitosti 50. Astronomické expedice

Program

- 11.00 přednáška RNDr. J. Grygara: „Amatéri v astronomii“ – městský sál obchodního centra v Úpici
- 15.00 přednášky Prof. RNDr. M. Druckmüllera, CSc. (Astrofotograf roku 2006) a Ing. M. Myslivce (Astrofotograf roku 2007) – městský sál obchodního centra v Úpici
- 18.00 slavnostní akt na Hvězdárně v Úpici – odhalení pamětních štítků „Astrofotograf roku“ soutěže „Česká astrofotografie měsíce“ v Bečvářově kopuli Hvězdárny v Úpici
- 20.00 zapálení slavnostního vzpomínkového ohně – areál Hvězdárny v Úpici

Pracovníci Hvězdárny v Úpici společně s dalšími spoluprádajícími organizacemi (Hvězdárna a planetárium Mikuláše Koperníka v Brně, p.o., společnost Amatérská prohlídka oblohy a Východočeská pobočka České astronomické společnosti) zvou všechny, kdo se v historii padesáti let někdy zúčastnili Astronomické (dříve Meteorické) expedice na Hvězdárně v Úpici, na setkání všech účastníků těchto expedic.

Setkání se koná v Úpici 9. srpna 2008.

Ubytování

Sportovněji zaměření účastníci na pozemku Hvězdárny v Úpici ve vlastních stanech, ostatním doporučujeme zajistit si ubytování v ubytovacích zařízeních v Úpici a okolí.

Stravování

Zajišťuje si každý účastník sám.

Vzhledem k tomu, že pozvánky nebudou rozesílány klasickou poštou, prosíme všechny, kteří tuto informaci zachytí, o její šíření mezi své známé, aby se o setkání dozvědělo co nejvíce účastníků expedic.

Na setkání se těší pořadatelé.

Česká astronomická společnost udělila cenu Zdeňka Kvíze

Textové prohlášení České astronomické společnosti číslo 113 z 10. 4. 2008

Česká astronomická společnost ocenila Kvízovou cenou za rok 2008 Bc. Luboše Bráta z Pece pod Sněžkou. Cena Zdeňka Kvíze za rok 2008 byla udělena Luboši Brátovi za jeho přínos v oboru studia proměnných hvězd, především za jeho přínos k modernizaci přístupu celé Sekce pozorovatelů proměnných hvězd ČAS k pozorování proměnných hvězd prostřednictvím CCD techniky, k rychlému zpracování a katalogizaci výsledků i jejich dostupnosti široké komunitě pozorovatelů prostřednictvím webového rozhraní a tím i dostupnosti pro vědeckou komunitu, což se bezpochyby do budoucna projeví na užitečnosti získaných pozorování, i za jeho podíl na fungování časopisu Open European Journal on Variable Stars. Slavnostní předání ceny proběhlo 12. dubna 2008 v Praze – Kolovratech na celostátním setkání poboček a odborných sekcí České astronomické společnosti a dalších astronomických institucí. Po předání ceny byla přednesena laureátská přednáška přístupná veřejnosti.

Bc. Luboš Brát (*1978)

Astronomii a vlastně i proměnnými hvězdami se zabývá od roku 1992. O rok později se stal členem Sekce pozorovatelů proměnných hvězd ČAS. Do roku 2000 napozoroval vizuálně přes 170 okamžiků

ků minim a téměř 10 tisíc vizuálních odhadů fyzických proměnných hvězd. V roce 1996 byl zvolen členem výboru Sekce, od roku 2004 byl jejím místopředsedou a koncem roku 2005 se stal předsedou. V roce 1996 spoluzaložil skupinu MEDÚZA a dodnes je členem jejího vedení. V letech 1997 až 2000 studoval bakalářský obor Aplikovaná fyzika se zaměřením na astrofyziku na přírodovědecké fakultě Masarykovy Univerzity v Brně.

Na poli proměnných hvězd působí především jako pozorovatel a programátor webových i iných aplikací. Krátký výčet nejdůležitějších projektů: server <http://var.astro.cz>, webové stránky projektu B.R.N.O. a MEDÚZA, Univerzální vyhledávací brána, O-C brána, SQL grafické rozhraní pro databázi MEDÚZY i databázi minim BRNO, CzeV, SvkV, RafV listiny nových proměnných hvězd, databáze pozorování ALTAN.Observatory. Založil a je moderátorem diskusního fóra o proměnných hvězdách na www.astro-forum.cz. Dále napsal řadu programů pro práci s proměnnými daty – např. XMedGraf, Phaser, OCParse, Differencer. Je autorem desítek článků o proměnných hvězdách v časopise Perseus a Cirkuláři skupiny MEDÚZA a spoluautor katalogu MEKA. Je držitelem ocenění Stříbrná MEDÚZA. Publikuje v odborné literatuře. Je autorem trenážeru pro pozorování zákrytových dvojhvězd.

Je spoluzakladatelem OEJV – (Open European Journal on Variable Stars). Díky jeho snaze byl tento internetový časopis koncem roku zahrnut do Smithsonian/NASA Astrophysics Data System (ADS). Všechny práce publikované v OEJV jsou tak nyní dohledatelné přes tuto univerzální internetovou bránu k astrofyzikálním pracím.

Od roku 2004 pozoruje v rámci projektu ALTAN.Observatory s CCD kamerou ST8 a dalekohledem zapůjčeným od České astronomické společnosti. Od té doby získal více než 70 přesných okamžiků minim a objevil 12 nových proměnných hvězd.

Cenu Zdeňka Kvíze zřídila Česká astronomická společnost v roce 1994. Je udělována astronomům za významnou činnost v oborech meziplanetární hmota, proměnné hvězdy a popularizace a výuka astronomie, což byly obory, kterými se zabýval dr. Zdeněk Kvíz. Cena je udělována jednou za dva roky. Poprvé byla udělena v r. 1996. Dosud ji obdrželi Kamil Hornoch z Lelekovic u Brna za významnou činnost v oboru výzkumu meziplanetární hmoty (1996), Mgr. Jiří Dušek z Brna za přínos k popularizaci astronomie (1998), Bc. Lenka Šarounová z Dobřichovic u Prahy za významnou činnost v oboru výzkumu proměnných hvězd (2000), Ing. Jakub Koukal z Kroměříže za významnou činnost v oboru výzkumu meteorů (2002), Ing. Jana Tichá z Hvězdárny a planetária v Českých Budějovicích s pobočkou na Kleti za významnou činnost v oborech meziplanetární hmota a popularizace a výuka astronomie (2004) a Ladislav Šmelcer z Hvězdárny ve Valašském Meziříčí za významnou činnost v oboru výzkumu proměnných hvězd (2006).

RNDr. Zdeněk Kvíz, CSc. (1932–1993) se narodil v Třebíči 4. března 1932. Po maturitě odešel studovat fyziku a astronomii na přírodovědeckou fakultu MU v Brně. Již během studií se věnoval výzkumu proměn-

Laureát Kvízovy ceny 2008 Bc. Luboš Brát (Praha – Kolovraty, duben 2008), viz též foto na titulní straně

ných hvězd a meteorů a patřil k zakladatelům meteorické sekce při tehdy vznikající Lidové hvězdárně na Kraví Hoře v Brně. Po ukončení studií pracoval v Astronomickém ústavu ČSAV v Ondřejově v odd. vysoké atmosféry Země. Později učil fyziku na stavební fakultě ČVUT a Univerzitě 17. listopadu v Praze. V r. 1969 odjel na studijní pobyt na Univerzitu v Sydney v Austrálii, kde spolupracoval s prof. E. G. Bowenem při výzkumu atmosférických efektů meteorických rojů. Zde se pak rozhodl zůstat v exilu a věnoval se zejména pozorování zákrytových dvojhvězd na jižní polokouli na observatořích Siding Spring v Austrálii a ESO v La Silla v Chile. Při zpracování pozorování spolupracoval rovněž s Observatoří v Ženevě. Zemřel v Sydney 21. srpna 1993. Během svého působení v Československu patřil k prvním organizátorům meteorických expedic, byl členem redakční rady Kosmických rozhledů, proslovil řadu velmi přitažlivých přednášek pro veřejnost a napsal populárně-vědecký spisek Jak astronomové zkoumají vesmír (1958). Svůj vřelý vztah k rodné zemi a jazyku si uchoval i po celou dobu exilu a po převratu v r. 1989 se domů často vracel. Je po něm pojmenována planetka č. 8137. V r. 2001 byl jmenován osobností města Třebíče in memoriam.

Astrofotografem roku 2007 byl vyhlášen Martin Myslivec

Pavel Suchan

Certifikát astrofotografy roku

Na celostátním setkání ČAS 12. dubna 2008 v Praze Kolovratech byl slavnostně předán titul Astrofotograf roku 2007, který získal Ing. Martin Myslivec z Hradce Králové. V projektu *Česká astrofotografie měsíce* (ČAM), který běží od roku 2006, byl tak po Prof. Miroslavu Druckmüllerovi (2006) jmenován již druhý astrofotograf roku. Předání titulu z rukou předsedkyně ČAS Dr. Evy Markové byli přítomni také všichni porotci ČAM. Čestné uznání si odnesl jeden z nich, předseda Východočeské pobočky ČAS a pracovník Hvězdárny v Úpici Ing. Marcel Bělík, který se mimořádným způsobem zasloužil a zasluhuje o popisy vítězných snímků. Projekt ČAM patří

Astrofotograf roku 2007
Ing. Martin Myslivec

k neúspěšnějším projektům ČAS v současnosti. Velké poděkování patří těm, kteří se o něj starají!

Výročí úmrtí významného českého selenografa Karla Anděla

Tiskové prohlášení České astronomické společnosti číslo 110 z 13. března 2008

17. března 2008 jsme si připomněli 60 let od úmrtí Karla Anděla, autora světově proslulé mapy Měsíce a zakladatele ČAS. Urna s jeho popelem dodnes spočívá v pilíři hlavního dalekohledu Štefánikovy hvězdárny na pražském Petříně.

Ve středu 19. 3. 2008 od 18.30 se na Štefánikově hvězdárně při této příležitosti konalo *Vzpomínkové setkání „Anděl na Měsíci“*, které uvedli Ing. Antonín Růkl a Mgr. Pavel Najser.

Karel Anděl byl původní profesí učitel, později ředitel školy. Astronomii se věnoval jen jako amatér, ovšem s nesmírnou důkladností a zanícením. Již za první světové války patřil do skupiny nadšenců, kteří usilovali o vznik astronomické společnosti. Po jejím založení byl pak dlouholetým funkcionářem Společnosti, nejprve jako administrativní pracovník, od roku 1922 jako tajemník a mezi roky 1935–1945 jako pokladník. Astronomické společnosti věnoval obrovské množství času, jejím zájmům podřizoval zájmy osobní.

Anděl byl osobností vpravdě renesanční. Kromě astronomie se s velkým zanícením věnoval myslivosti a rybaření, zabýval se fotografií, lákaly ho hlavně experimenty s různými vývojkami a chemikáliemi pro fotografování astronomických objektů. Jak se můžeme dočíst z pamětí jeho současníků, byl i vášnivým kuchařem.

V astronomii se Anděl soustředil zejména na pozorování a později kartografii Měsíce. Byl k tomu vybaven mimořádným kreslířským nadáním, obrovskou trpělivostí spojenou s precizní důkladností. O tom výmluvně vypovídá i jeho nádherný kaligrafický rukopis, kterým prováděl řadu let zápisy ze schůzí Společnosti, stejně jako záznamy v účetních knihách. Kartografií Měsíce se začal zabývat již krátce po založení ČAS. Kromě vlastních pozorování mu nesmírně pomohly i podrobné fotografie měsíčního povrchu pocházející z Lickovy observatoře. Ty byly uloženy v tehdejší Státní hvězdárně v Klementinu a pocházely z pozůstalosti jejího bývalého ředitele L. Weineka, po kterém je podobně jako po Andělovi pojmenován kráter na Měsíci.

První Andělova mapa o průměru 40 cm byla určena pouze k přehlednější orientaci na měsíčním povrchu. Byla vydána jen ve zmenšenině o průměru 13 cm pro členy ČAS a podruhé o průměru 26,5 cm, jako doplněk otáčivé mapy oblohy. Stěžejním Andělovým dílem byla ovšem slavná *Mappa selenographica*, vydaná v roce 1926. Mapa o průměru 60 cm byla zhotovena ve dvojnásobném provedení, jednou v černé barvě bez popisu, podruhé v sepiové barvě s názvoslovím. Z úsporných důvodů byl náklad velmi nízký, pouhých 800 výtisků. V době okupace začal Anděl pracovat na velkolepém souboru 13 podrobných map, zahrnujících celý měsíční povrch. Po mnoha letech úmorné práce, když dokončil 8 listů tohoto díla, však Anděl náhle zemřel. Dokončená část souboru zůstala v majetku autorovy manželky, od její smrti je osud map neznámý. Urna s popelem K. Anděla je uložena v pilíři hlavního dalekohledu Štefánikovy hvězdárny v Praze. Ještě v sedmdesátých letech minulého století nosila pravidelně k jeho náhrobní desce paní Andělová květiny. V té době to byla již dáma ve velmi pokročilém věku.

Deset let po vydání Mappy selenographicity bylo jméno K. Anděla zařazeno do prvního oficiálního seznamu pojmenovaných útvarů na Měsíci, který zpracovali pro Mezinárodní astronomickou unii M. A. Baggová a K. Müller. Andělovův kráter o průměru asi 35 km leží v méně přehledném terénu východně od velkého kráteru Albategnius. Anděl tak byl jedním z mála smrtelníků, který si mohl „svůj“ kráter prohlédnout dalekohledem. Byl též zvolen zahraničním členem Francouzské akademie věd.

Slavnostní setkání dne 19. 3. 2008 na Štefánikově hvězdárně u urny Karla Anděla. Zleva místopředseda ČAS Pavel Suchan, Soňa Růčková (jediná pamětnice Karla Anděla), Ing. Antonín Růkl a ředitel Hvězdárny a planetária hl. m. Prahy Ing. Marcel Grün.

Zajímavá akce na Hvězdárně Valašské Meziříčí

Bc. Radek Kraus

Astronomie, matematika, fyzika a historie – takový byl obsah netradičního workshopu s názvem „Antické dědictví“, který se konal ve dnech 28. až 29. března 2008 na Hvězdárně Valašské Meziříčí.

Program workshopu byl zaměřen na přednášky z dějin přírodních věd s přihlédnutím k vývoji astronomie. Přednesené příspěvky se nezaměřovaly pouze na jednotlivá oborová témata či aplikace, ale i na některé významné osobnosti, které zásadním způsobem měnily dobové myšlení (Aristarchos, Ptolemaios, Koperník, Kepler, Palisa, Zwicky apod.). V průběhu workshopu zaznělo devět velmi kvalitních příspěvků. Program semináře měl následující obsah: Mgr. Jiří Holuša – Už Fritz Zwicky aneb Enfant Terrible astronomie 20. věku; RNDr. Tomáš Gráf, Ph.D. – Astronom Johann Palisa; Doc. RNDr. Vladimír Štefl, CSc. – Co nám zanechal Ptolemaios; Ing. Vratislav Zíka – Kinematika planet od starověku po novověk; Doc. RNDr. Jindřich Bečvář, CSc. – Geometrie a Vesmír I. a II.; Doc. Ing. Ivan Štoll, CSc. – Astronomické drama na rudolfínském dvoře; RNDr. Alena Šolcová, Ph.D. – Antické vlivy a matematika v Šindelově pražském orloji; Ing. Rostislav Rajchl – Starověká astronomie v prostředí jižní Moravy. Výše uvedeným přednášejícím a organizátorům z Hvězdárny Valašské Meziříčí je nutné poděkovat za skvělou přípravu a organizaci, což jistě potvrdí čtyřicet českých i slovenských účastníků workshopu. Na závěr si dovoluji připomenout, že workshop byl realizován v rámci projektu „Astronomie pro všechny“, který je spolufinancován Evropskou unií. K jeho realizaci bylo využito prostředků fondu mikroprojektů, spravovaného regionem Bílé Karpaty.

Propagační a popularizační činnost Hvězdárny barona Artura Krause v Pardubicích

Petr Komárek

Ve dnech 29.–30. března 2008, se uskutečnila populařizačně propagační akce Hvězdárny barona Artura Krause, ve spolupráci s Astronomickou společností Pardubice. Účelem bylo přiblížit pardubickou astronomii širšímu spektru zdejších obyvatel, ale samozřejmě nejen jim.

Návštěvníci OC Grand, kteří nás zde navštívili, si mohli prohlédnout něco málo z přístrojového vybavení, které používáme při expedicích za zajímavými astronomickými úkazy, model rakety Saturn 1b a na pořadu dne bylo rovněž pozorování Slunce a sluneč-

ních skvrn. Naše hvězdárna je zde již šestnáctým rokem. Tato akce snad přispěla k většímu seznámení se s pardubickou astronomií a touto krásnou vědou.

Setkání složek České astronomické společnosti

Pavel Suchan

V sobotu 12. dubna 2008 se v Praze – Kolovratech uskutečnilo tradiční rozšířené (tzv. velké) setkání vedení České astronomické společnosti, kterého se účastní vedení poboček, sekcí a kolektivních členů ČAS a také zástupci ostatních astronomických společností a spolků a také hvězdáren a planetárií. Setkání je tradičně otevřené i členům ČAS. Na 50 účastníků se sjelo do Kolovrat, aby vyslechlo informace ze Společnosti, laureátskou přednášku Ceny Z. Kvíze za rok 2008 Bc. Luboše Bráta a také přednášku Astrofotografa roku 2007 Ing. Martina Myslivce.

Přístroje ČAS

Pavel Suchan, Jan Zahajský

K pozorování ať již odbornému či veřejnému je třeba přístroje. Česká astronomická společnost má ve vlastnictví či v zápůjčce několik přístrojů – dalekohledů. Navíc na svých akcích pravidelně využívá i přístroje soukromé. V krátkém seriálu bychom Vám rádi představili alespoň některé z nich.

Část 1. – TS 100 Giant 45°

V prvním představení začneme hezky od země. Jedním z často používaných přístrojů, a to zejména pro náhradní, tedy pozemská pozorování, je obří binokulár TS Giant s objektivy 100 mm při ohnisku 597 mm a lomeným výstupem se správně orientovaným obrazem. Jde o obdobu tradičního binaru, vyráběného teplickým Sometem před více než 50 lety. Tento přístroj má na rozdíl od klasického binaru výměnné okuláry se standardním upínacím průměrem 1,25" a nejčastěji využívané jsou 30 mm širokoúhlé okuláry Celestron Ultima, které dávají zvětšení 20x. I přesto, že objektivy jsou klasické dublety, s dalekohledem lze při dobré volbě okulárů použít zvětšení až 80x, aniž by příliš rušila zbytková barevná vada. Dalekohled má transportní kufr a v plné výbavě váží rovných 20 kg. Je umístěn v mohutné lomené vidlicové montáži, umožňující pozorování i v zenitu. Montáž je umístěna na replice geodetického a dostatečně vysokého stativu. A využití – pro přehledové prohlídky oblohy, pozorování jasných a rozlehlých hvězdokup a galaxií, pozorování komet a na denní pozorování přírody. Dalekohled je pravidelně zapůjčován firmou Supra Praha, s.r.o., na akce Výkonného výboru ČAS a Pražské pobočky ČAS. Příště bude řeč o slunečním dalekohledu.

Otevřená výstava pro veřejnost Věda v ulicích

letos v pátek 20. 6. 2008 od 9 do 18 hodin v Liberci na Soukenném náměstí a náměstí E. Beneše

Společný stánek České astronomické společnosti a Astronomického ústavu AV ČR, v. v. i., nabídne veřejnosti astronomické pozorování. Dalekohledy bude možno v případě jasného počasí pozorovat fotosféru a chromosféru Slunce a když bude zataženo, budeme alespoň demonstrovat „co dalekohled umí“, tedy pojmy jako zvětšení, zorný úhel a zorné pole. K dispozici kromě odborného výkladu budou odborníci pro dotazy a také informační materiály. V době uzávěrky Kosmických rozhledů byl v přípravě program kolegů z Astronomické společnosti Most (ukázky broušení zrcadlového objektivu). Pořádáno ve spolupráci s Astronomickou společností Most, Východočeskou pobočkou ČAS a za podpory firmy Supra Praha, s.r.o. Zdarma!

Dny otevřených dveří na observatoři Astronomického ústavu AV ČR v Ondřejově

Dny otevřených dveří na observatoři Astronomického ústavu AV ČR v Ondřejově budou letos poprvé v jarním termínu! Slibujeme si od toho výrazně lepší počasí než v listopadu, kdy jsme se s návštěvníky často brodili mokrým sněhem. Zájemce tedy zveme doufáme do slunného a teplého víkendu 23. až 25. května (pátek až neděle). Po celé tři dny pro Vás budou otevřena naše odborná pracoviště a budete si je moci prohlédnout s výkladem odborníků. Na pátek zveme také školy! Otevírací doba po všechny tři dny 9 až 17 hodin, v sobotu u největšího dalekohledu v ČR do 22 hodin. Vstup zdarma, naopak si ještě něco odnesete.

Program

Prohlídka muzea a historických kopulí, v případě jasného počasí pozorování Slunce v historické západní kopuli. *Prohlídka Slunečního oddělení*: sluneční patrolní služba a horizontální sluneční dalekohled HSFA 2. *Prohlídka robotického dalekohledu BART* skupiny astrofyziky vysokých energií. *Prohlídka přístroje PZT* oddělení galaxií a planetárních systémů (po rekonstrukci). *Prohlídka dvoumetrového dalekohledu* ve stelárním oddělení (největšího dalekohledu v ČR s průměrem zrcadlového objektivu 2 m). Přístupná bude i ústavní knihovna (pro čtení, posezení, diskuze). Soutěže pro děti o odměny. V pátek 23. 5. 2008 od 17:30 navíc přednáška Mgr. Petra Scheiricha o hrozbě asteroidů pro Zemi, v sobotu 24. 5. 2008 navíc kytarový koncert Matěje Raka. V případě jasného počasí pozorování noční oblohy po setmění v pátek a v sobotu v západní kopuli. Do prostoru historické hvězdárny zveme také astronomy amatéry se svými dalekohledy na večerní společné pozorování (pátek a sobota), nutno předem domluvit s Pavlem Suchanem na 737 322 815, suchan@astro.cz.

Zcela výjimečný program je připraven ve Stelárním oddělení. V kopuli dvoumetrového dalekohledu bude v sobotu 24. 5. 2008 v době 12:30–13:00 probíhat telemost mezi Ondřejovem a observatoří Astronomického ústavu Slovenské Akademie věd na Lomnickém štítě a návštěvníci v Ondřejově se budou moci ptát astronomů na Slovensku. Od 13 do 15 hodin pak budou probíhat ukázky dálkového řízení ondřejovského dvoumetru z observatoře na Lomnickém štítě. Od 18 do 22 hodin budou probíhat ukázky dálkového řízení dalekohledu z Hvězdárny a planetária M. Koperníka v Brně a během nich se budou moci návštěvníci vzájemně dotazovat.

Vše zdarma. Po dobu Dnů otevřených dveří zajišťuje pro návštěvníky občerstvení Čajovna V síti.

Evropská noc vědců 2008

Evropská noc vědců se letos bude konat v pátek 26. září. V dalším čísle Kosmických rozhledů přineseme podrobnou pozvánku. Do Evropské noci vědců se již zapojil Astronomický ústav AV ČR v Ondřejově, kde budete moci (za jasného počasí) nahlédnout do reálné práce/pozorování. Evropské noci vědců se zúčastní také Štefánikova hvězdárna v Praze, Západočeská pobočka ČAS spolu s Hvězdárnou a planetáriem Plzeň a Hvězdárnou Rokycany a další. Program je v přípravě.

Pražská pobočka ČAS Vás zve

Astronomie a matematika za Velkou čínskou zdí (RNDr. Alena Šolcová, PhD.)

středa 21. květen 2008 od 18.30

Ve středu 21. května 2008 se v od 18:30 uskuteční přednáška Astronomie a matematika za Velkou čínskou zdí RNDr. Aleny Šolcové, PhD. v přednáškovém sále na Štefánikově hvězdárně v Praze na Petříně.

Procházka Prahou astronomickou (Mgr. Jaroslav Soumar)

sobota 14. června 2008 od 19.00

V sobotu 14. června 2008 se uskuteční procházka Prahou astronomickou. Průvodcem bude Mgr. Jaroslav Soumar. Sraz účastníků je v 19 hodin SELČ na Staroměstském náměstí před Týnským chrámem (vedle paláce Kinských). Vycházka potrvá asi do 21.30 a bude co do ušlé vzdálenosti velmi krátká.

Pozvánka na akce Hvězdárny Valašské Meziříčí, p.o. na květen až červenec

16. až 17. května 2008

Astronomie netradičně ve škole

3. workshop v rámci projektu „Astronomie pro všechny“. Jeho cílem je přispět k rozvoji dovedností a poznatků u pedagogických pracovníků, ale i pracovníků hvězdáren, muzeí, domovů dětí a dalších institucí s podobným posláním.

11. až 20. července 2008

Letní astronomický tábor

Akce je určena zájemcům o astronomii, astronomická pozorování, přírodu, sport, soutěžení, výlety atd. ve věku od 11 do 18 let.

Každý pracovní den ve večerních hodinách

Večerní programy u dalekohledu

Pozorování zajímavých objektů, prohlídka hvězdárny, beseda, diskuse.

Podrobnější informace: <http://www.astrovm.cz>, tel. 571 611 928

Pozorování a akce na Hvězdárně barona Artura Krause v Pardubicích

září	čt	20.00–22.00
říjen a listopad	st, čt, pá	19.00–21.00
prosinec, leden		
a únor	st, čt, pá	18.00–20.00
březen	st, čt, pá	19.00–21.00
duben a květen	st, čt, pá	20.00–22.00
červen	čt	20.00–22.00

Na Hvězdárně barona Artura Krause v Pardubicích se konají pravidelná pozorování noční oblohy, v případě nepříznivé počasí, je připraven náhradní program, který souvisí s aktuálním děním na obloze.

Hvězdárna barona Artura Krause a Astronomická společnost Pardubice Vás srdečně zvou na přednášku „**Krotitelé raket“ – začátky reaktivní techniky**

Koná se dne 30.5. 2008 od 19:00 ve velkém sále DDM Delta na Dukle
Přednáší Jaroslav Vlk, vstupné 20 Kč, www.asp.wz.cz, www.astro.kamaradi.cz

LETNÍ ŠKOLY 2008 A NOVÝ POŘAD LIDOVÉ HVĚZDÁRNY V PROSTĚJOVĚ

14.–19. 7. vždy v čase 21.00–23.30 hodin jubilejní XX. letní zábavná škola astronomie „Měsíc – poznejte našeho nejbližšího vesmírného souseda“. Ryze prázdninová setkávání zájemců a nadšenců, které spojuje snaha o pozorování Měsíce a letních souhvězdí. Celkový poplatek, včetně učebnice, je 100 Kč.

28. 7.–3. 8. vždy v čase 10.00–11.00 hodin V. školička (pro 5–11leté děti) zaměřená na seznámení se Zemí. Cyklus na sebe navazujících setkání o planetě na které žijeme, o Zemi. Celkový poplatek 50 Kč. Připraveno k Mezinárodnímu roku planety Země 2008.

Neobvyklé pohledy na Zemi! – Komentované atraktivní družicové snímky Země a prezentace přibližující nejen postavení Země ve vesmíru, zajímavá místa i dění na naší Zemi, ale i výzvu k ochraně života na Zemi. Pořad nabízený po celý rok 2008. Připraveno k Mezinárodnímu roku planety Země 2008.

Z Výkonného výbor ČAS

Návrhy na udělení Kopalovy přednášky 2008

Návrhy na udělení Kopalovy přednášky 2008 přijímá Výkonný výbor ČAS do 30. června 2008 na adrese Česká astronomická společnost, Boční II/1401, 141 31 Praha 4 nebo pouze elektronickou poštou na adresu cas@astro.cz s kopií na suchan@astro.cz.

Kopalova přednáška je ocenění udělované za významné vědecké výsledky dosažené v několika posledních letech a uveřejněné ve světovém vědeckém tisku. Statut Kopalovy přednášky najdete na www.astro.cz. Návrh musí obsahovat jméno, datum narození a pracoviště navrhovaného na udělení Kopalovy přednášky, odůvodnění návrhu, stručný životopis navrhovaného a seznam vědeckých prací, případně citací.

Dotace z Rady vědeckých společností na rok 2008 a dotace složkám

Na základě letošní historicky nejvyšší dotace poskytnuté Radou vědeckých společností ČR ve výši 371 000 Kč Výkonný výbor ČAS potvrdil rozdělení dotace do složek ČAS také v rekordní výši 145 000 Kč (vloni 136 500 Kč).

Mezní hvězdná velikost 2008

Letošní víkend pro majitele astronomických dalekohledů a pozorovatele nazývaný Mezní hvězdná velikost (MHV), konkrétně „6. MHV podzim 2008“ se bude konat opět v Zubří u Nového Města o víkendů 3. až 5. října. Brzy se objeví podrobné informace na www.astro.cz.